

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXIV. LETNIK 1924 ŠTEV. 12

Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in v Kamniških planinah.

† Dr. Klement Jug.

(Dalje.)

Lepa in ponosna se je dvigala Prisojnikova severo-zapadna stena dne 20. avgusta 1923 v jutranji zori proti jasnemu nebu, ki ga je ogrožalo le nekaj oblakov; ti so kazali, da se še borita sever in jug za končno zmago. Ob pol 5. uri sva se odpravila s Kajzeljem iz Erjavčeve koč, odločena za naskok na to steno. Po ruševju in hosti sva jo udarila v graben nekega hudournika in po tem doli v Suho Pišnico pod steno. Veliko sva že bila slišala, lepega in slabega, o tej steni; zato naju je napolnjevalo ob pogledu nanjo skrivnostno pričakovanje: »Ali se posreči?« Stena je molčala, kakor da bi si mislila svoje. »Mora!« sva naredila slednjič konec premišljevanju.

O steni sami sva vedela dotlej prav malo. Znano nama je bilo, da so pred približno poldrugim mesecem preplezali to steno tovariši dr. Stanko Tominšek, Jože Čop in Janez Kveder (primerjaj Plan. Vestnik 1924, str. 4 in nadaljevanje ter sliko Prisojnikove stene, ki je priložena Plan. Vestniku 1924, šte. 1.); toda niti sanjalo se nama ni, kod so oni trije plezali. Splošna navodila, ki nama jih je dal tozadevno oskrbnik Erjavčeve koč, so bila tako negotova, da so nama — kakor se je kmalu izkazalo — več škodovala, nego koristila.

V Suho Pišnico sva prišla ravno nasproti spodnjemu koncu ledenika, oziroma snežišča, ki zajedno med stene pokriva dno dolgega in širokega žleba. Snežišče ima v sredi prečno razpoko, ki izvira od tod, da tvori na tistem mestu skalnato dno žleba pod snegom prag, pod katerim odstopi sneg enako, kakor poleg sten, ter stvori tako razpoko. Na gornjem koncu, kjer zapirajo žleb od vseh strani gladke stene, pada na snežišče od desne strani visok vodopad.

Meni se je zdelo najnaravnejše, da bi vstopila v steno pri tem ledišču. Toda zmotile so naju razlage oskrbnika iz Erjavčeve koč, ki je pravil, da so šli naši predplezalci po nekih zelenicah v steni daleč proč na desno od tega ledišča. Zato sva se pod lediščem obrnila na desno in šla po nekem hudourniku, potem po snežiščih in meleh ob steni gori, prišla v nekak žleb in šla po njem vzporedno s steno še naprej na široko zeleno polico, iskala tu vstopa v steno po celi dolgi polici skoro do grebena nad sedlom Vršičem, pa vse brez uspeha.

Končno se nama je zazdelo smešno, da izprašujeva druge, kje naj vstopiva v steno, mesto da bi se ravnala po lastnem spoznanju. Zato sva se odločila, da se vrneva pod ledišče z vodopadom, si tam ogledava steno ter si napraviva lasten načrt za plezanje brez ozira na vse, s čimer so naju do tedaj drugi motili. Ob pol 7. uri sva bila spet srečno pod steno pri ledišču. Ta napaka nama je torej vzela celt dve uri!

Pod lediščem sva si napravila načrt, ki sva se ga mogla potem držati do vrha, ne da bi se morala kjerkoli umikati in iskati drugih prehodov.

Turist, ki je že mnogo sten preplezal, dobi polagoma posebno možnost spoznavanja sten. Neka čudna slutnja mu pove, kje bo mogel ne le spodaj, marveč tudi višje gori steno preplezati, dasi v steni sami ali tik pod njo ne vidi daleč navzgor. Celotna stena se vidi le od daleč; iz daljave se stena ne vidi taka, kakršna je v resnici, marveč se vidi le v dveh dimenzijah: v višini in širini, a skoro brez globine. Zato je od daleč težko spoznati, kje in kako je stena razčlenjena, kje so torej tudi primerni prehodi. Izvežbanemu plezalcu pa pove veliko bolj v steni sami instinkt ali intuicija, kam naj pleza, da ga višje gori ne izdajo neprestopna mesta, tudi če je spodaj vstop dober.

Vsaka stena je pač tem bolj prehodna, čim bolj položna in razčlenjena je. In ponavadi nudi tem več oprimkov za plezanje tista stena, ki je tudi v splošnem bolj razčlenjena, torej stena, ki ima več poč, zajed, kaminov in slednjič žlebov. Kjer pa so višje v steni take oblike, tam ne ostane to brez posledic za one dele stene, ki so pod temi oblikami. Poči, zajede, kamini in žlebovi imajo namreč za posledico, da so oni dele stene, ki so pod njimi, bolj izpostavljeni vplivu hudournikov, plazov, padajočega kamenja in skal etc., nego ostali deli stene. Nižje je torej radi tega vpliva stena v splošnem čimdalje bolj in odgovarjajoče višji steni, razčlenjena.

Plezalec se seve ne zaveda vedno tega odnosa med višjo in nižjo steno in bi ne mogel razložiti, zakaj čuti do gotove smeri posebno nagnjenje. Toda mnoge izkušnje so mu dale zmožnost, da že ob prvem splošnem pogledu na vstop v steno intuitivno zasluti, v kateri smeri bo višje gori stena prehodna, in sicer zasluti to brez podrobnega sklepanja in ne da bi višjo steno videl. Redkeje se zmoti tak sam nase navezan plezalec nego oni, ki si dela načrte po tujih opisih, skicah itd., ker so stene tako mnogolične, da si je mogoče isti opis prav lahko na različne načine tolmačiti. Dober opis stene le opozarja, kod so v glavnem prehodna mesta; v vseh podrobnostih si navezan v prvi vrsti na svoje lastne zmožnosti. Pa tudi bolj turistovsko je, ako prost vseh vodnikov in nasvetov zmaguješ stene po lastnem preudarku. Bolj samostojen in svoboden si tako. Lahko se lotiš še nepoznanih sten. Lahko najdeš v steni izhode, ki bi jih s pogledom od daleč na steno še zaslutiti ne mogel.

Na ta način sva zadela s Kajzeljem vedno pravo smer. V Pri-sojnikovi steni sva pogodila, kakor sva pozneje ugotovila, v glavnem isto ruto ko najini predplezalci, kar je dokaz, da vede samostojnega plezalca stena sama v pravi smeri. Kamor je pripeljala stena najine predplezalce, tja je pripeljala tudi naju dva, dasi smo vstopili vsak na drugem mestu v steno.

Ob pol 7. uri sva si torej s Kajzeljem poiskala primeren vstop v steno. Šla sva po snežišču v žlebu pod vodopadom navzgor do prečne razpoke. Obšla sva razpoko in takoj nad njo vstopila v steno po ozkih in z melom zasutih policah, ki so držale na desno, torej ven iz žleba. Hoja po melu je bila precej nerodna, ker se je pod čevlji udiralo proti prepadu. Po teh policah sva prišla do zelenic, ki so porasle z nizkim borovjem in macesni. Preko teh zelenic sva vijugasto deloma rila skozi borovje in deloma plezala naprej navzgor, potem malo proti levi navzdol, potem spet navzgor proti levi, nato sva se zopet umaknila nekoliko navzdol in šele zdaj sva mogla končno splezati navzgor do police, po kateri sva prišla vodoravno na levo do mesta nad slapom, kjer v kotu nad žlebom izvira ravno v koncu police pod gladkimi stenami slapova voda.

Tam sva si obula plezalke, preskočila vodo in vstopila v steno, ki je sicer precej gladka, a ima dobre oprimke. Plezala sva po tej steni dokaj hitro. Pri tem sva se držala kolikor mogoče na desno, da ne bi zašla preveč preč od tesnega, strmega in gladkega žleba, ki se pričenja v kotu nad izvirom vode in se višje gori razširi v veliko in strmo snežišče. Nekoliko pod snežiščem se nama je posrečilo splezati

po gladki steni na desno v žleb sam. Tam sva si obula spet čevlje in šla po snegu gori.

Pri tem je imel Kajzelj smolo, da je zdrsnil na snegu. Jaz sem hitro zapičil svoj cepin v sneg blizu njega, da bi se ga oprijel; a on tega ni storil, ker se je skušal v naglici ustaviti raje z lastnim cepinom. Ker se mu ni posrečilo, se je neprostoovoljno podrsal po snegu kakih 10 metrov doli v kamenje v žlebu. No, zaklel je prav po kranjsko, pa je bil — spet dober. Potem pa je raje sekal stopinje v trdi sneg, nego da bi hodil kar po vrhu, kakor prej.

Snežišče, ki sva po njem hodila, je od vseh strani stisnjeno med stene, ki se le višje gori na desno odpirajo. Tu se pride s snega pod stolp (»turnec») sredi Prisojnikove stene; pod stolpom vede pod temnorjavimi pečinami široka viseča polica gori in doli precej daleč naprej. Naravnost nad snežiščem pa je levo od stolpa gladka stena pragu, ki loči gorenje snežišče za stolpom od dolnjega pod in pred njim. Mikalo me je, da bi splezal po steni levo od tega pragu počez na prag, kar bi bilo bližje, nego okrog stolpa; toda že blizu vrha pragu je izgledala stena neprestopna, zato sem raje sledil Kajzelju, ki je bil za to, da obideva stolp na desno okoli.

Šla sva torej po polici pod stolpom na desno in tako daleč, da sva prišla do mesta, kjer je bila stena nad nama dovolj razčlenjena za plezanje. Vstopila sva v tesen kamin, ki pa je postal kmalu pregladek, da bi mogla plezati po njem še naprej v čevljih. Ker se tudi vračati nisva hotela, sva si previdno, kar v kaminu, uprta ob njegove stene, sezula čevlje in obula plezalko. V plezalkah sva kmalu priplezala na neko polico, po kateri sva morala iti potem na levo navzdol, da sva prišla na med stene stisnjeno teraso za stolpom.

Na tej terasi sva si radi proda in snega obula spet čevlje in šla pod krasnimi previsnimi stenami preko snega navzgor pod zadnjo steno, ki sega nepretrgano do vrha Prisojnika. V kotu pod vrhom, kjer je terasa za stolpom najvišja, sva si obula plezalko in sva splezala po gladkih ploščatih skalah gori do manjšega in višjega snežišča, ki je tudi zadnje na tej turi. Levo nad tem snežiščem se pričinja v steni dolg in gladek kamin. Ker je ta kamin preplitev in preširok, da bi se dalo v njem gvozdit, hratu pa tudi pregladek, da bi se moglo v njem plezati kakor v prosti steni, sva stopila s Kajzeljem s snežišča raje v steno levo od kamina. Tu je skala trdna in oprimki dobri, dasi seve redki.

Višje gori, kjer postane kamin za plezanje ugodnejši, sva za-plezala s stene na desno v njega in po njem dalje navzgor. Tu sva

našla prvi in edini sled najinih predplezalcev: začetnice njihovih imen, narisane z rdečo barvo na skalo.

Nekoliko višje nama je nenadoma zaprlo prehod gladko mesto v kaminu. To mesto je tvorila ko šipa gladka plošča, ki je strmo visela proti prepadu. Plošča je bila samo par metrov dolga, toda v njeni bližini ni bilo niti enega oprimka ali kakršnekoli druge opore. Kajzelj si ni vedel pomagati. Zato sem pristopil jaz, nalahko sem se stegnil navzgor na ploščo tako, da sem se uprl v ploščo s ploskvijo plezalke in z vso notranjo površino leve noge, potem sem se oprijel plošče tudi s prsi, bokom, rokami in sploh s čim večjo površino telesa, da bi radi bolj izrabljenega trenja težje zdrsnil v prepad, nato sem se nalahko in brez najmanjšega sunka prevalil na plošči na levo višje, se pomalem stegnil navzgor, se končno postavil pokoncu in prestopil višje do prvega oprimka, medtem ko mi je Kajzelj z roko podpiral nogo.

Potem sem splezal še nekoliko višje do varnega mesta, kjer sem mogel Kajzelja zavarovati; tam sem razvil vrv in jo vrgel Kajzelju, da sva se navezala. Jaz sem bil plezal nezavarovan, dasi so se mi že raztrgani podplati plezalk zavihali in se slabo oprijemali. To moje početje je bilo — moram priznati — precej neumno; kajti mesto je bilo tako gladko, da je Kajzelj kljub temu, da se je kot daljši mogel bolj daleč navzgor stegniti, kljub novim plezalkam, kljub vrvi, s katero sem mu težo nekoliko olajševal, in dasi je plezal na isti način ko jaz, vendarle zdrsnil, a je srečno obvisel na vrvi. Udaril se je pri tem močno v komolec; sicer mu ni bilo hudega. Pač pa ga je ta nezgoda tako vznemirila, da je bil pozneje precej časa ves zmeden. S pomočjo vrvi pa je potem tudi on srečno premagal to mesto. — Pametneje je na takih mestih, da napravi prvemu plezalcu drugi plezalec z lastnim telesom, s cepinom itd. primerna oporišča, ki naj izključijo nesrečo.

Ko je Kajzelj priplezal do mene, se je začudil, da sem mogel z vrvjo tako gladko parirati njegov padec, ne da bi bil ovil vrv okrog kake skale. Zato sem mu razložil princip, ki se ga jaz pri zavarovanju vedno držim.

Ko koga zavarujem z vrvjo, ne dam veliko na to, da bi bila vrv trdno in nepremakljivo ovita okrog kake skale, ker v tem slučaju bi vrvi ne obvladal, pa tudi je tedaj v slučaju padca mogoče, da se skala uda sunku in se odtrga, če ni dovolj velika in živa. Mnogo bolj se zanesem na vrv, če jo sam popolnoma obvladam. V ta namen se razkoračeno in s hrbtom proti steni vstopim v dve dobri stopinji, se naslonim s cepinom naprej na ta način, da zapičim spodnjo cepinovo

konico v kako jamico v stranski steni (ta način zavarovanja je najlažje mogoč v zajedah, kaminih in žlebovih), cepinovo lopatico pa vzamem kot oporo pod pazduho, pri čemer denem ono roko, ki je pri cepinu, skozi cepinovo zanko, da imam na eni strani večjo moč v roki za držanje vrvi, na drugi strani pa držim s tem cepin nepremakljivo pod pazduho; tako dobim tri oporne točke, v katerih stojim tako trdno, da me noben sunek padca ne more premakniti iz njih. Te tri točke pa izberem položaju primerno tako, da bi v slučaju padca tekla vrv v momentu sunka skozi trikotnik, ki ga te tri točke (oporišča nog in cepina) tvorijo, ker bi me sicer ob sunku potegnila vrv na stran in mi vzela ravnotežje.

V odprti steni, kjer se ne morem nasloniti s cepinom naprej od stene, pa si poiščem tako mesto, kjer se lahko naslonim tako daleč vznak s hrbtom na steno, da bi prišla v trenutku sunka vrv med obe nogi, ki jih razkrečim naprej v trdne stopinje, in sicer bi morala priti vrv med obe nogi tako, da bi bila smer njenega tega še za črto, ki bi šla od težišča druge noge. Pri tem ni treba veliko »gruntanja« ker človek instinktivno ravna prav, ko enkrat pogodi princip.

Le kjer ne morem najti sicer nikakršnega fiksnege mesta, se poslužim skale (oz. klina). Pri tem pa zavarujem z vrvjo samega sebe na skalo, ostalo vrv pa vseeno svobodno v roki držim, da jo lahko obvladam. Vsi ti načini zavarovanja so uporabni bodisi za zavarovanje višje ali pa nižje plezajočega tovariša.

S tem, da držim vrv v rokah, zamorem ravnati ž njo, kakor nanese potreba. Zamorem jo držati vedno napeto, da je možni sunek zmanjšan, zamorem paziti na soplezalca in v slučaju padca še pred sunkom potegniti vrv k sebi, jo nasloniti na skalo in še na druge načine zmanjšati sunek. Itd.

Vedno pa pazim, da sva oba tovariša navezana vsak na svojem koncu vrvi, če že vrv uporabljava. Za to niso dani samo moralni razlogi, marveč tudi tehnični. Če sem sam navezan, ko zavarujem, imam bolj proste in sigurne roke, sem varen, da mi vrv ne spolzne iz rok, je dana dalje možnost, da oba tovariša obvisiva na vrvi okrog kake skale, kar je posebno verjetno tedaj, ko ne plezava naravnost navzgor, marveč povprek, dalje zamorem v skrajnem slučaju, ko bi imel pasti za tovarišem, izpustiti vrv in se krepko oprijeti tudi z rokami za skale, tovariša pa z golim telesom na vrvi obdržati, itd.

Gotovo je, da je malokateri tako popolen, da bi se v smrtni nevarnosti ne pokazal egoista, marveč tudi tedaj ravnal trezno in tovariško. Zato pa je potrebno, da sta oba tovariša navezana na vrvi; tedaj bosta pač oba napela vse svoje sile, da drug drugega rešita, ker

s tem reši hkratu tudi vsak samega sebe. Če držiš vrv samo v roki, tedaj jo boš instinktivno spustil, ko boš začutil, da te vleče za tovarišem v prepad. Če si pa navezan, se boš z vsemi kremplji oprijel skale, da se rešiš in s tem rešiš tudi njega, ki ti je zaupal svoje življenje.

Vse to, umevno samoobsebi, omenjam vseeno; dasi so namreč planinci kolikortoliko izbrani in vestnejši od splošne egoistične mase, ki se nevarnosti sploh ogiblje, hodi vendar še marsikateri turist z glavo pokoncu po mestnih ulicah, kakor da ga ni bolj korajžnega človeka, nego je on; kaj pa stori v resnem položaju? Dá se zavarovati od tovariša, ko pleza po steni, a se sam lepo razveže, ko pripleza na varno mesto in bi imel sedaj on zavarovati tovariša. Vrv prime prosto v roke, češ: »Dragi tovariš, rad te imam in lepo je bilo, da si se izpostavil za mene; toda kaj bi žrtvoval svoje življenje, ako ga imava izgubiti oba? Zato: ako te obdržim, te obdržim, če pa ne, izpustim...« To niso tovariši! Ti nimajo pravice biti ponosni.

Pravih tovarišev, pri katerih živalski egoistični nagoni, niti ko gre za življenje, ne zmagajo, je, žal, silno malo. —

Od onega gladkega mesta sva plezala s Kajzeljem dalje po kaminu, a ne več dolgo, ker sva se morala kmalu obrniti iz njega na desno ven v steno. Pri tem prehodu sva imela spet eno težje mesto. Iz kamina je bilo namreč treba iti po navpični poči na desno gori, da se je moglo priti potem v steno. Poč je bila plitva in odprta tako, da se ni dalo gvozdititi; oprimkov tudi ni bilo. Pač pa je bila v dnu poči pokončna špranja, ki je bila ravno primerno široka, da se je dalo seči z roko v njo, v njej stisniti prste v pest, ki nato ni več mogla iz špranje, in tako nadomestiti oprimke. Na tak način sem splezal jaz preko poči in še nekaj metrov višje do sigurnega mesta, odkoder sem mogel Kajzelja zavarovati.

Vrgel sem torej Kajzelju vrv, da se naveže, pa on je bil še tako vznemirjen od strahu, ki ga je doživel, ko je prej zabingljal na vrvi, da se je nevede navezal mesto okrog pasu okrog vratu in pod eno pazduho. Če bi tako navezan padel, bi se gotovo ali zadušil, ali pa bi smuknil iz zanke. Meni je zbudilo pozornost njegovo nervozno renčanje in pridušavanje in sem zato pogledal preko skale, da bi videl, če je vse v redu. Hitro sem opazil Kajzeljevo napako v navezanosti in sem se mu začel smejati, da bi obrnil stvar na smešno plat. Rekel sem mu: če se že hoče zares obesiti, naj to stori raje potem, ko priplezava na vrh, ker je škoda še zadnje zmage. Malo je potuhtal, pa je uvidel, da sem dobro uganil. Prevezal se je torej in potem splezal za menoj.

Tu naj pripomnim, da turist sploh ne sme nikoli misliti na nevarnost. Naj te privede usoda v še tako težak položaj, vedno moraš paziti samo na to, kaj imaš v vsakem momentu storiti. Potem boš pravilno reagiral na položaj in se rešil iz njega. Če paziš na svoje ravnanje, tedaj boš tudi ob padcu, zdrsni tvri na snegu itd. docela mirno izrabil še zadnje možnosti, ki so ti na razpolago, da se kje oprimeš, ustaviš in rešiš. Ako pa misliš na nevarnost, tedaj te navda pomalem oni pogubni strah, ki ti vzame razsodnost in možnost treznega ravnanja. Marsikdo se bo lahko iz lastnih izkušenj spomnil, kako nesigurnega ga je vedno delal pri plezanju pogled na sprožene in v prepadih se razbijajoče skale. Nehote se človek trdneje oprime skale ob takem pogledu, ki ga živo opozarja na nevarnost, da bi se tudi on tako raztreščil v prepadu. —

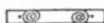
Od one počii dalje je postajala stena vedno lažja. Še za dvakratno dolžino vrvi sva plezala navezana in drug po drugem zavarovana, potem sva se razvezala. Tu je bila stena vsa razrita po žlebičih in zajedah. Polagoma je prešla v silno strmo in velikansko ploščo, ki pa je iz trdne skale in tako izjedkana, da ima vse polno majhnih, a izbornih oprimkov. Kakor po lestvi sva plezala v brzem tempu in brez prestanka po tej plošči. Plezala sva v ravni smeri proti vrhu. Nad to ploščo sva priplezala na neko polico, kjer je bilo še nekaj snega. Nad to polico razdeli steno nekaka poč, ki se vleče do grebena nekoliko desno od vrha. Tudi nad polico ima stena vse polno trdnih oprimkov. Splezala sva desno od počii na greben in ob pol 12. uri stopila na vrh. Plezala sva torej od vstopa do vrha pet ur.

Na vrhu sva uživala krasni in obširni razgled pod jasnim solnčnim nebom. Pogled na vrhove, grebene in stene, ki sva jih bila spoznala na tej turi, nama je bil v zadoščenje. Kajzelj je spet hitel pisati svoj roman v vpisno knjigo, potem sva pokosila in odšla po stezi z vrha spet doli na Vršič. V poldrugii uri sva bila v Erjavčevii kočii.

Prihodnji dan (21. avgusta) sva se odpravila s Kajzeljem v Kranjsko Goro. Ker sva imela dovolj časa do večernega vlaka proti Jesenicam, sva jo mahnila za izpremembo čez Rupe v Malo Pišnico in po tej proti Kranjski Gori. Ker je bilo v Mali Pišnici veliko borovnic, se nama ni kar nič mudilo naprej in sva prišla radi tega šele opoldne k jezeru ob izhodu Male Pišnice v Veliko. Pri jezeru sva se okopala, skuhala kosilo in jaz sem si še perilo opral; tako nama je minil čas. Potem sva šla v Kranjsko Goro; tu sem dal popraviti svoje čevlje.

Popoldne sva obiskala tovariša Černivca, ki se je menda zaklel, da pomaže z rdečo in belo barvo vse Julijske Alpe, kar jih je v bližini Kranjske Gore, kjer je bil na letovišču. S samo zeleno in sivo barvo se mu zdijo planine preveč enolične; zato jih hiti pisati z ličnimi krogi, da bodo pestre ko pirhi. Ko je videl moje krvave prste, so se mu ti koj zazdeli pripravní mesto čopiča za njegov posel. Jaz sem ga zavrnil, da se mi zdijo prsti tudi za — moj posel precej pripravni...

(Plezalne ture v Kamniških planinah v prihodnjem letniku.)

V Visokih Turah.

Spisal Janko Mlakar.

(Dalje.)

Pod Geisel-Kopfum zavijemo na desno in se povzpemo po jako nerodni, z melom pokriti strmini na Feldseescharte. S te škrbine je krasen razgled na eni strani proti Sonnblicku in njegovimi vazali, na drugi strani pa na Ankogel in Hochalmspitze. Mi seveda nismo videli drugega, kakor črne, grozeče oblake, po katerih so se vile ognjene kače.

Ko pridemo črez greben, zagledamo globoko pod seboj širono zeleno Jamnikovo planino in za visok prag globokeje s temnimi gozdovi poraslo Mallnitz-dolino. Stali smo na razpotju. Višinska pot se vije naprej lepo vodoravno proti eno uro oddaljeni Hagener Hütte, od nje se pa odcepi steza, ki vodi v neštevilnih vijugah po strmem, zelenem pobočju v dolino.

Mi smo si izbrali bližnjico po sneženem plazu, ki je segal skoraj do zadnjega praga nad planino. Naslonili smo se na cepine in se odpeljali navzdol. Šlo je kaj hitro, celó prehitro. Kajti, ko sem hotel cepin nekoliko drugače prijeti, sem že ležal na hrbtu, takoj nato sem se znašel na trebuhu in v naslednjem trenutku me je ustavil cepin, ki se je previdno zapičil v sneg.

V istem hipu je švignilo bliskovito mimo mene nekaj črnega in se ustavilo par metrov pod menoj. Bil je Ivan. Skrbel je boljše za cepin, ki si ga je bil izposodil od Lojza, kakor zase. Zato je najprej zapičil cepin v sneg, da bi mu ne ušel po plazu, sam se je pa ustavil z rokami, s katerimi je potegnil kar cele brazde v sneg, kakor bi ga hotel orati. Ko se pripeljemo v dno do konca drče, je že začelo

kapljati. Hitro jo uderemo po strmih vijugah, dokler nam ne zastavi pota deroč potok, ki je bil, kakor običajno, brez brvi. Ivan stopi s svojimi dolgimi kraki na ploščato skalo sredi valov in skoči elegantno na breg, obenem me pa opozori, da se skala guglje in je torej treba z njo nežno ravnati.

Ker ga pa zaradi šumenja divjajočega potoka nisem razumel, sem skočil krepko na skalo, ki se je takoj močno nagnila, a slednjič vendar obdržala ravnotežje; nisem ga pa ohranil jaz, marveč »elegantno« padel v vodo. Sicer sem bil hitro zopet iz vode, a moker do kože. Imel sem pa le dobiček od te neprostovoljne kopeli; kajti dež, ki je začel liti kakor iz škafo, me ni mogel več premočiti. Ker je pa z vodo v čevljih, hlačah in srajci združen zelo moker in neprijeten užitek, sem se spustil v največji dir. Jupiter Pluvius mi z dežjem ni mogel do živnega; zato mi je zapretil z debelimi ledenimi šrapneli, ki sem jim komaj ušel v nizko koč, kjer je že vedrilo nekaj turistov.

Najprej sezujem čevlje in izlijem iz njih nepotrebno vodo. Ker ni bilo razen starikave planšarice, ki je vrela na ognjišču mleko, nobene druge dame v koči, si slečem tudi srajco in jo ožmem. Medtem ko sem si jaz tako stregel, prihitita tudi Ivan in France in polagoma je nastalo pod nizko, a dobro streho prav veselo, dasi nekoliko mokro razpoloženje, zlasti potem, ko je planšarica postavila pred vsakega skodelico zavrelega mleka.

Polagoma je dež ponehal in začelo se je jasnit. Zato smo se zopet spravili na noge, in sicer jaz na precej mokre. Vendar sem prišel v Mallnitz že skoraj popolnoma suh. Edino iz hlač je priteknel kak curek vode, če sem jih za poskušnjo malo ožel.

V gostilni »Pri treh gamzih« so bile za nas sobe že pripravljene. Naročil jih je Lojze, ki se je bil kako uro pred nami pripeljal iz Dölsacha. Takoj po prihodu se je pokrepčal z belo kavo, potem pa šel na izprehod. Vrnil se je pa kmalu nazaj. Komaj smo namreč prišli iz sob in stopili v prostorni veži na prag, ga že zagledamo, kako prihaja po vasi navzgor sila zadovoljnega obraza in s pipico v ustih.

»No, kako je?« ga vprašamo vsi trije hkrati.

»Je že čisto dobra. Zdravil sem jo v Dölsachu. Jutri jo bom še kopal in solnčil, v nedeljo sem pa že sposoben za vsako planinsko hudobijo.«

Oba z Lojzom sva pregovarjala Franceta in Ivana, naj gresta z nama, toda važni opravki so ju klicali domov.

Drugo jutro — bila je sobota — se poslovimo ob treh. Ivan in France odideta v temno noč in na kolodvor, midva z Lojzom pa v

toplo posteljo in kraljestvo sanj, iz katerega naju je priklicalo v realno življenje še le solnce, ki nama je posijalo v sobo.

Da sva koristneje porabila dan, ki je bil odločen kopanju in solnčenju uporne noge, sva se peljala v Gastein. Ker pa nisva imela toliko lir, kakor kron, sva jo čez par ur že pobrala nazaj skozi predor in se šla kopat v bistro Mallnitz, kar je bilo ceneje kakor kopel v Wildbadu. V nedeljo zjutraj — toda to, kar sedaj pride, spada že v tretje in zadnje poglavje, katero hočem nasloviti »Tura na Hochalmspitze«.

(Tura na Hochalmspitze v prihodnjem letniku.)

Čez hrib in dol.

»Izpod Triglava.«

(Konec.)

Tudi naš gazda je to potrdil in je svetoval, naj jo kar pobašemo nazaj, od koder smo priromali, češ, jutri bo medlo, da se ne bo videlo 10 korakov daleč. Seveda se mu nisva vdala, naj pride, kar hoče. Ako nas sneg zapade, pa nas naj; enkrat bomo že prišli v dolino; kočo imamo pred seboj, provijanta je za ves teden, ako štedimo; krpje in smučke pa že nekaj pomagajo.

Z daljnogledom smo opazili, da je Staničeva kočja pravzaprav odprta; kajti vrata so bila le za silo priprta. Šele pozneje smo se dovedeli, da je bilo v kočjo vlomljeno, kar sta konstatirala že pred nami se nahajajoča gospoda, ki sta prišla iz Mojstrane. Bila sta to g. dr. St. Tominšek in še eden njegovih kolegov.

Veter je čimdalje bolj razkladal svojo moč, mraz je postalo občutno. Dohod na Kredarico nam je bil zato onemogočen; ne kaže drugega ko navzdol k Staničevi koči, prenočiti v njej in zjutraj, ako bo vreme boljše, polezti do Kredarice. Mogoče, da sever ponoči potisne jug nazaj.

Navzdol k koči! Sneg je bil na strani proti severu sipek, samo na nekaterih mestih zledenel. Poleg tega vsega je bila še strmina precejšnja, vsled česar smo morali le počasi prečiti v serpentinah navzdol. Prav oddahnili smo se, ko smo obstali pred kočjo, okoli katere je tulil veter kakor za stavo.

Vhod v kočjo je bil samo za silo priprt, vrata so bila namreč s kolom pritisnjena, kar sta najbrže storila že preje omenjena gospoda. Ključavnica je bila izžagana. Vstopili smo torej v kočjo in odprli okna, da smo vsaj kaj videli. Videli smo pa vse razmetano in le škandal je, da se med turisti morejo nahajati take propalice, ki znajo na tak način uničevati, kar se je z velikimi stroški nabavilo v korist splošnosti. To je sramota, ki bi je o sebi ne smeli pravzaprav razkrivati. Vendar v zaničevanje tistim, ki so jo povzročili, naj povem, da smo našli morsko travo od žimnjakov raztreseno na debelo po vsej kuhinji, štedilnik je bil zanemarjen, zamazan, polit, v posameznih ponvah smo našli ostanke koruznih žgancev, ostanke črne kave, v ogrevalnem kotlu za vodo je bil sam led in le čuda, da kotla samega zmrzlina ni razgnala. Krožnike, skodelice smo dobili raznešene po vseh kotih in mizah, v obednici razmetane žimnjake, sploh nam je cela kočja nudila sliko največjega nereda, ki ga zamorejo napraviti ali zlobno-

hudobni ljudje ali pa nerazsodna mladina. Kdo je kriv, se do danes ni moglo dognati; vsled take pregrehe pa trpimo danes mi: zaprte so nam koče pozimi in mi poštenu turisti nimamo dostopa do njih brez vodnika. Vodnika danes plačati pa zamore edinole še kak bogat verižnik in tihotapec; kar nas pa je ubogih nastavljenec, bodisi državnih ali privatnih, mi si ne moremo privoščiti takih izdatkov — da zamoremo včasih ven v kraljestvo miru in božje samote, ven na gore!

Vkljub svoji zmučenosti in premraženju smo se vsi nemudoma vrgli na pospravljanje in čenjenje po kuhinji in obednici. Vso razmetano travo smo spravili na en kup, odkrili še precejšnjo zalogo drv in kup knjig D. u. Oe. A. V. Drva so nam prav prišla, ker lopovi, ki so vdrli v kočo, so pustili drvarnico za kočo odprto, vsled česar je veter nanosil v drvarnico polno snega. »Zeitschrift des D. u. Oe. A. V.« so lumpje žgali, iz česar smo sklepali, da so morali to biti kake posebne vrste nadebudni »Jugoslovani«, ker so požgali nemške knjige. Moj princip pa je, da je kraljestvo gora mednarodna last, da imamo vsi pravico pisati o lepotah gora vsak v svojem jeziku, samo šovinisti tega pravila ne poznajo, česar jih bo pa treba priučiti.

No, ko smo vse pospravili in v red dali, smo se šele včasili za kuhanje čaja. Istočasno smo seveda morali pogreti tudi kar cel šfak vode, da smo mogli pomiti in očediti vso posodo. Šlo je že proti večeru, preden smo napravili red, ki je bil vsaj nekaj tega, kar bi moralo biti. Prav zadovoljno smo se potem kretali po topli in prostorni obednici in kuhinji, posedali okoli štedilnika, pili čaj in obujali današnje spomine.

Zunaj je tulil okoli oglov veter. Triglav se je na vso moč hitel ovijati v temno sivo kučmo trentarske megle, ki se je neprestano valila sem od Luknje. Dohod na Kredarico nam je bil zaprt in kar zadovoljni naj bomo, ako bomo mogli jutri sploh priti nazaj v Mojstrano ali vsaj v Krmo. Ponoči smo pričakovali snežnega viharja.

Pristavil sem ravno večerjo, ko sta se »gospoda« spomnila, da je treba pripraviti postelje. Lotila sta se tega prekoristnega dela in sta pripravila vsakemu ležišče po vzorcu postelj v Vodnikovi koči, namreč iz dveh modrocev. S pretvezo, da bosta samo poizkusila, kako se bo kaj spalo, sta zlezla vsak v svoj brlog. Nekaj časa sem poslušal njiju pogovore o »plohih« in od »peglanj«, njune dovtype in smeh, dokler nista utihnili; čez nekaj časa pa se je jelo oglašati glasno smrčanje.

Ko je bila večerja kuhana, sem klical k obedu. Pa zastonj je bilo klicanje in dreganje. Kaj sem hotel? Prižgal sem si petrolejko, vzel tiste stare knjige »Zeitschrift des D. u. Oe. A. V.«, se vsedel za štedilnik in ogledoval lepe slike, čital posamezne zanimive opise Alp in gora po širnem svetu, zraven sem pil čaj in jedel pošteno zabeljene žgance.

Zunaj je razsajal veter, se zaganjal v kočo, da je kar škripala, jaz sem pa lepo sedel pri toplem štedilniku, pil čaj in čital knjige — kakor doma. Zdelo se mi je, da ležim doma v postelji in čitam ob svitu električne svetilke, kakor je moja navada.

Ker nisem več kuril — treba je bilo hraniti s kurivom — je polagoma postajalo mrz. Zato sem se še jaz položil med »modroce«. Kmalu sem zadremal in zaspal. Okoli koče je suval in piskal vihar.

Svetlikati se je začelo tam za Rjavino, ko sem se drugo jutro prebudil in pogledal izpod modrocev. Precej mrzlo je bilo, pa radovednost mi ni dala

miru; vstal sem, da pogledam na vreme. Veter je skoro pojenjal, megla se je skrila nekam v Vrata in celó nebo je kazalo nekam prijazno lice. Prav vesel sem bil in pocukal sem ona dva zaspanca k »vstajenju«. Gospod »kτροφist« je bil takoj pripravljen, samo drugi magnat se je nekaj obračal in godrnjal, da še ni dan.

Najprvo je sledila jutranja pridiga, ker sta sinoči oba zaspala, da sem moral sam vso večerjo pojesti. Ker nista imela v obrambo povedati nobenega poštenega vzroka, sem enega spodil kuhat, drugega pa »fotografirat«.

Prvi je pobasal tisto svojo škatlo in odšel ven pred kočo na lov. Kar prihrumi čez ledenik sem tak veter, da je malodane odnesel vse skupaj, fotografira in njegovo ropotijo, tja doli na dno »Pekla«, Triglav pa se je ves ovil v meglo. Čez dobrih deset minut smo bili tudi mi zaviti v gosto meglo, začelo je mestiti sneg tako, da nismo vedeli, ali bi ostali v koči ali jo pobrali urnih krač na Dovje. Počakali smo le toliko časa, da smo se vsaj najedli in preudarno pripravili za pot navzdol. Tudi pripravili smo vse in opustili kočo v redu; edino zapreti je nismo mogli. Navezali smo si smučke, ki so nas v hitrem teku ponesele po zasneženih pobočjih navzdol proti »Peklu«.

Ko smo obstali vrh »Pekla«, smo pa sklenili, da prelezemo preko sedla na južno stran v smeri Gornje Krme, češ, časa imamo itak dovolj in mogoče se vendar vreme vsaj nekoliko izpremeni na boljše. V takem slučaju bi opustili povratek v Mojstrano in bi se vrnili preko Velega Polja naravnost v Bohinj.

Nekoliko težavno je bilo hoditi skoro navpično navzgor po zmrzlem snegu. Seveda smo se poslužili le derez; toda smučke so nam bile zelo na poti pri plezanju po strmini. Tudi cepini so prišli na nekaterih mestih do veljave. Danes skoro verjeti ne morem več, da smo prelezli take strmine. Čez dobre pol ure smo srečno dospeli do sedla med Rjavino in Režjo; sedlo pa je bilo proti severu sila strmo, naravnost navpično, tako da nismo mogli polesti preko njega, ampak smo ga morali obiti na desno proti Reži. Sneg pa je ves čas pridno naletaval.

Pobočja proti Krmi smo v kratkem času prehodili največ kar v krpljah, nekaj pa s pomočjo smučk, in kmalu smo zopet stali pred lovsko bajto, kjer smo včeraj tako imenitno počivali in lenobo pasli. Danes nas je pa sneg podil. Odpočili smo se toliko, da smo si nakuhali čaja in se okrepčali. Tudi vreme se je začelo nekaj boljšati, sever je pritiskal in za trenutke celo oblake razgnal, da se nam je pokazal Vernar in njegovi sosedje.

Kam se naj obrnemo? V Mojstrano ali Bohinj? Odločili smo se za Bohinj. Oprtali smo si prtljago, natakneli smučke in hajdi navzdol proti »Vrtači«. Vendar prav doli nismo zavozili, temveč zavili smo že prej na desno navzgor v pobočje Vernarja, kjer smo se v ključih dvigali višje in višje proti Malim Vratom. Le počasi smo se bližali sedlu. Izpred bajte bili sodili, da nas ne loči Bog ve kaka višinska razlika, ali zdaj se nam je zdelo neznansko dolgo, ko smo hodili od Vrtače do pod sedla celo uro. Poleti ta pot ni dolga; pozimi pa se vleče, ker je treba prečiti v ključih navzgor.

Pod veliko skalo, ki je vidna z Vrtače, smo počivali in se pripravili za zadnji, najbolj strmi konec poti na sedlo. Strmina je dosegala gotovo 70—80°, in to na daljavo do 100 m; kdor je tu hodil, ve, kak je pot na sedlo. Sedaj pa je bilo na globoko zasneženo.

Vedno je hodil eden naprej in je delal stopinje. Kar naravnost proti sedlu smo jo udarili! Ko smo se pozneje s sedla ozrli nazaj v Krmo, je bila vidna

vs a naša pot, na sedlo so vodile pravcate stopnice iz snega. Škoda, da ni bilo v naslednjih dneh nikogar za nami; imel bi bil imenitno pot.

Čez sedlo je pihal hud veter; čutili ga sicer nismo ali glasni piš v Vernarjevih in Toščevih stenah nam je to oznanjal. Včasih je veter prinesel preko sedla vrtnec snega in ga je raztresel v Krmo. Naš pohod proti sedlu je hotel fotograf celo s seboj vzeti in pripravljal se je, da naju »gor vzame«, kako lezeva skozi Vratca v Bohinj. Pa je revež imel zastoj delo: baš ko je hotel pritisniti, je privlekel veter iz Velega Polja cel oblak snega in je naju z njim zakril radovednemu očesu Bavantovega »parata«. In vsega je bilo konec.

Najtežavneje je bilo priti preko sedla samega. Cepini so nam tu izvrstno služili. Nesreče bi sicer menda ne bilo posebne, ako bi bilo komu izpodrsnilo; popeljal bi se bil kakih 200 m nazaj doli proti Krmi in bi moral še enkrat lezti nazaj.

Premočeni do kože vsled obilega znoja in napora smo se prerili skozi veter in sneg na sedlo in se v teku spustili doli proti Vodnikovi koči. Toliko smo se ogledali, da smo videli še najine sledove od zadnjega triglavskega romanja. Drugega pa nismo videli, ker je naletaval sneg in pihal veter in smo le skrbeli, da bomo kar najpreje v varnem zavetju Vodnikove kože pri toplem štedilniku.

V koči sami smo dobili vse v takem redu, kakor sva ga midva zapustila ob priliki najinega obiska pred tednom. Najprej smo se preoblekli, potem zakurili, da smo se mogli sušiti, in slednjič skuhali čaj za že skoraj prazne želodce. Sedeli smo prav dobre volje okoli toplega štedilnika, zunaj pa je divjal veter in znašal sneg, kakor da se je začela nova zima.

Čakali in čakali smo, da se vsaj malce prevedri, da bomo zamogli danes vsaj v dolino. Okoli četrte ure popoldne se je meglena plahta v smeri Mišelj vrha malo pretrgala in sneg je za nekaj časa prenehal. V hitrici smo popravili kočo in jo očedili, namazali in pripravili smučke in nabasali nahrbtnike.

V lepem redu smo zapustili gostoljubno kočo in v krpjah odšli navzdol proti Malemu Polju, kjer smo si navezali precej visoko na dobočjih smučke in ko blisk smuknili navzdol preko Malega Polja. Ponovno je začelo mestiti in žurili smo se, kar smo imeli moči, da čimpreje dospemo vsaj do Jurjevčeve Vrtače, kjer si lahko odpočijemo vsaj v bajti pod tisto skalo. Malo nerodno je bilo hoditi navzdol po strmi grapi, posebno zaradi novopadlega snega, ki ga je bilo padlo že okoli 4—5 cm. Tudi smučkam ni ta sneg, ki je bil južen, nič kaj prijal, prijelam se jih je in vedno jih je bilo treba čediti.

Oddahnili smo se, ko smo dospeli na Vrtačo. Kakor zadnjič, smo tudi sedaj použili vse, kar nam je dosedaj ostalo, napili smo se še gorkega čaja in namazali nam dosedaj tako zveste in priljubljene »dilce« — smučke.

Od tu dalje smo drseli le na smučkah, ki so nam izvrstno služile. Na Vrtači sami je šlo imenitno navzdol, ne prehitro, keč je sveži sneg hitrost nekoliko oviral.

Vozil sem prvi, za menoj g. fotograf in zadnji naš angel varuh in obenem zadnja straža, Francelj pl. Sturmheld: tako so ga namreč v Bohinju zadnjič krstili v zahvalo za obilne zasluge, ki si jih je priboril v Bistriški dolini.

Tako smo se peljali po smučkah navzdol preko plazov in snegov, dolin in kotanj, grmov in planjav, včasih po zadnji plati, včasih z nosom in s fronto

naprej. Kakor blisk je šlo navzdol, vse je drvelo proti meni in zaostajala sta za menoj! Krasna je bila ta vožnja! Pustil sem pa prosto pot smučkam zato, ker sem pot poznal od zadnjič in vedel dobro, kje treba voziti, da bo šlo prav. — Ustavil sem se še le vrh strmine, kjer se prevali pot strmo navzdol na Spodnjo Vrtačo. Tam je bilo treba smučke odvezati, ker je vožnja ovirala drevje in trd sneg plazovja, ki se je pridričalo s strmih pobočij in zgrmelo v tem delu na Spodnjo Vrtačo.

Dolgo, dolgo sem moral čakati, preden se je prikazal za menoj naš gazda, g. fotograf, častni član kluba B. K. (kar znači »Bohinjšč-Kotroferarji«; pravilno Bohinjski fotografi). Bil je ves belkast, smejal se je pa na vse grlo; še do besede ni mogel priti, da bi mi bil vsaj raztolmačil, kaj ga je spravilo v tako dobro voljo. Ko se je končno pomiril, mi je z velikim veseljem hitel pravit, kako se Francelj zadaj pobira in s kakšno vnemo dela svoje fotografije v mehki sneg. Stvar je bila pa taka: prijatelj je vozil za nama po najinem tiru, ki je bil seveda uglajen. Z velikansko brzino je torej šlo navzdol; ker se je g. Franjo bal, da si ne razbije svojih dragocenih in do takrat še ne zavarovanih udov, se je, ko je le že preveč hitro šlo, enostavno in samovoljno prevrnil v sneg, enkrat na levo, enkrat pa na desno. Včasih pa tudi ni pazil na smučke in na tir pred seboj; tedaj je bil na katerokoli stran v kratkem v zraku in na tleh. To je bilo smeha, ko je končno le prijadral prav počasi za nama in se je ves povaljan ustavil pred nama. Odložili smo toraj smučke in preko plazovja polezli navzdol proti Spodnji Vrtači, kjer smo jih zopet lahko navezali. Križarili smo še nekaj časa po Vrtači in se peljali preko zametov med skalovjem v grapo proti Vojam. Izmenoma smo dobivali poljubčke od drevja, ki je bilo tu že prosto snega, naša pot pa je vodila skozi drevje in grmovje navzdol.

Snega je bilo vedno manj in na takozvanem počivališču ga ni bilo več. Smučke so tam dopolnile svojo nalogo; odložili smo jih, povezali, navezali de-reze in zopet je šlo vedno navzdol in navzdol. Mrak se je vlegel na zemljo, ko smo dospeli do prvih stanov v koncu doline Vojé. Sneg je že davno prenehal, le visoko gori »V Stopci«, kjer sva zadnjič z Balantom hodila, je bila še vidna bela odeja novega snega.

Tišavov oče so ravno večerjo kuhali, koze so se glasile po posameznih hlevih, na pobočjih Uskovnice se je oglašal lisjak in skovir je krikal pod Krsteno, ko smo zapuščali Voje in se odpravljali proti Stari Fužini, kamor smo došli okoli osme ure. Mihovka nam je postregla tam s črnim kofetkom in božjo kapljico, Franjo si je lahko zopet privoščil »božje travce« — on ima namreč navado, da vedno tobak doma pozabi, da mu ga ni treba s seboj nositi.

V Fužini se je naše prvo romanje na Triglav začelo in v Fužini se je drugo končalo. Tu smo se tudi razšli in konji na dveh kolesih so nas ponesli vsakega v svoj kotiček, v mehko posteljco.

Ko sem drugo jutro ogledoval nanovo pobeljeni Triglav, se je v meni zopet oglasila želja, da ga še obiščem pozimi. V to mi pomози Bog in moja sreča, pa tudi Vam, dragi čitatelji, želim, da se ne bi bali zime v planinah, ki je nad vse lepa in čarobna. Ko je človek gledal gori pod sinjim nebom dela Večnega mojstra, tedaj se Mu mora duša človekova prikloniti, a mora se tudi radovati lepote stvarstva, naj bo to v poletni vročini ali v zimskem solncu. A duša, ki zna občutiti to lepoto, je zdrava, je vesela; ako je duša zdrava, bo tudi telo zdravo. Tako je umeti rek: Mens sana in corpore sano.

Tam gori v sinjih višavah se boste, bratje, navzeli veselja do življenja, ljubezni do Stvarnika, ljubezni do lastnih bratov, ljubezni do »zemlje naše slovenske«, najlepše pod solncem — tako pravim jaz in Vi boste to rekli z menoj!

Bratje na gore, na skalne vrhove!
Kliče in vabi planinski nas čar
v tihe gozdove, zelene planine...
Pridite, vabi nas Triglav — naš car.

Zbogom, doline! 'Hajd', venkaj na gore,
tja, kjer radost in sreča doma,
gori kjer svobodno solnce nam sije,
kjer smo si bratje vsi enga srca.

Franjek Š. Bohinjski.

Leta 1923 sem napravil 21 izletov (tur), in sicer:

1. Dne 14. I. 1923 — Šmarna gora (675 m.)

Iz Ljubljane ob 9. uri s tovornim vlakom do Vižmarjev. Po Zgornji Kuhinji nad Rucingom v Vikrče in na desno v globokem snegu na drugi vrh. Lepo, vroče solnce; pozneje veter. Flora: spodaj lep helleborus. Z vlakom ob 4. uri popoldne nazaj.

2. Dne 21. I. 1923 — Šmarna gora, približno na isti način kakor ad 1. Megleno solnce.

3. Dne 2. II. 1923 — Jeterbenk (775 m.)

Ob 9. uri s tovornim vlakom do Medvod in čez Šmarjeto — lep helleborus za cerkvijo — na levo po strmem pobočju na vrh. Daphne Blagayana že imela popke. Nazaj ob pobočju pod Katarino in mimo Raunkarja na cesto ob Gradašiči ter čez Bokavce (peš). Vedno lepo solnce; južno vreme; veter.

4. Dne 11. III. 1923 — Jeterbenk, po istem potu kakor ad 3. Nazaj čez Ravniki in Podutik (peš). Solnčno, deloma oblačno vreme; zelo veliko ljudi zunaj. Lepa flora: Erica; daphne; helleborus.

5. Dne 18. III. 1923 — Igalski vrhovi — Veliki Babnik (okoli 900 m.) — S tovornim vlakom ob 9. uri do Škofje Loke in po Hrastenici do Dolinskega malna. Tu srečal kmetico z mestnimi čevlji z visokimi petami, svetlo-modro baržunasto jopo, obšito z rumenimi zaponkami na način huzarske atile; dokaz, da kmetsko ženstvo ne zaostaja glede norosti mode za mestnim! — Naprej na levo pod Sv. Barbaro in kmalu na desno skozi več grabnov na vrh. V višjih legah, severno, sneg, ki je dobro držal. Ob pobočju doli v II. Krekov graben, naprej po Ločnici v Medvode in s popoldanskim tovornim vlakom ob 6. uri nazaj. Lepo, vroče solnce, niti enega oblačka; v senci mrzlo. Flora: helleborus; daphne; erica; zelo velika hepatica (tudi bela in rdeča!).

6. Dne 25. III. 1923 — Veliki Ljubnik (1024 m.) — Z vlakom ob 7. uri do Škofje Loke. — Po prašni cesti v mesto in mimo samostana čez Gabrovo — zadnja voda! — po lepem, dobro markiranem potu na vrh. V zadnjem delu, neposredno pod piramido, bi bilo železi vsekakor boljše označbe. Vrh še popolnoma zasnežen. Lepo, gorko solnce; nobenega oblačka; krasen razgled; triglavske koče s prostim očesom vidne. Pozneje dospel zakonski par, Zagrebčana, ki delata izlete po Badiurovem »Vodiču«. Sestop mimo Zalubnikarja, kjer sem, kakor vedno na

tem kraju, pot zgrešil, v Sotesko in po bližnjici skozi Staro Loko mimo Strahlovega gradu čez Kamnitnik na postajo ter s popoldanskim tovornim vlakom ob 6. uri nazaj. Flora: helleborus že odcvetel; crocus tvoril cela lila polja; tudi leucolum bolj spodaj v grapah.

7. Dne 29. IV. 1923 — Pekel (400 m). — Ob 5.50 uri zjutraj z vlakom do Borovnice, potem mimo cerkve po bližnjici skozi Ohonico v sotesko do slapov »Naprave«, — pač lucus a non lucendo, — še vedno v starem, slabem in nevarnem stanju; steza razdrta. Lepa flora: primula carniolica; convallaria (popki); voda velika, slapi lepi. Nazaj po istem potu in z brzovlakom popoldne ob 2. uri domov. Vreme nestanovitno.

8. Dne 10. V. 1923 sprehod na Movnik (581 m) čez Golovec; nazaj čez Lavrico ob žel. progi; 5 ur hoje vkup. Flora: razne Orchis. Lepo vreme.

9. Dne 20. in 21. V. 1923 — Zelenica (1534 m). — Ob 7. uri zjutraj z vlakom do Žirovnice. Ker na Stol ni kazalo iti radi južnega snega — torej v Zelenico k lovski koči (okoli 1000 m) ter naprej do najvišje točke (1534 m) proti Sv. Ani in zopet nazaj v lovsko kočo. Takoj nad kočo sneg. Prenočil. Flora: helleborus (že precej odcvetel); primula farinosa; gentiana acaulis (popki pod snegom.) Drugo jutro ob pobočju Stola po spodnji lovski stezi nad Zabrežniško planino v Valvasorjevo kočo in po kolovozu na postajo. Ob 1/2 12. uri pop. z vlakom nazaj. V obče lepo vreme.

10. Dne 28. VI. 1923 — Veliko Kozje (987 m). — Ob 5.28 uri zjutraj z vlakom do Zidanega Mostu in skozi predor čez Majland v hrib. Vsa Savska dolina v megli, toda kmalu je bilo solnce zunaj in je nastalo najboljšo vreme. Majland, majhna, sedaj železniška naselbina, tik nad železniško kurilnico. ivira še iz časov, ko so italijanski delavci gradili železnico; hišice kakor prilepljene na hrib. Markacija do Mrzlega Polja dobra, potem pa do vrha zanič. Na gorskih travnikih bujna in krasna, že poletna flora; od sedla naprej proti vrhu v gozdu razne orchis. Planinske reprezentantke: gentiana acaulis., (v skalah) primula auricula. od sedla nad kmetom Županičem na levo v grapi doli Daphne Blagayana, že davno odcvetele. Z vrha lep razgled. Skala pada nekako navpično 800 m v Savinjsko dolino. Odstopil po komaj vidni, zarasli stezici po grebenu na vzhod in sicer nekaj časa po dobri markaciji, ki vodi v Rimske Toplice, potem zavil na desno proti Sv. Lovrencu; nadalje na levo čez koto 812 m in končno na okrajno cesto pri Selu. Markacije tu sicer nobene; menda je pa še druga krajša pot, ki vodi od Sv. Lovrenca na desno. Naprej pod Lisco (947 m) čez Polje v dolino in ob potoku Sevnišica na postajo Sevnica ter z vlakom ob 7. uri zvečer nazaj.

11. Dne 15. VII. 1923 tura na Vršič (1724 m) povodom veselice Kranjsko-gorske S. P. D. podružnice v Koči na Gozdu. — Ob 4.40 uri s turistovskim vlakom na Jesenice in s posebnim vlakom naprej do Kranjske Gore. Vse nabito polno turistov; a tja dobra vožnja. Ob 8. uri sprejem na postaji in odhod z godbo po krasno izpeljani novi vojaški cesti, ki pa že razpada. Pri ruski cerkvi sem zapustil novo cesto ter krenil po stari cesti in tudi brez pota dalje, dokler nisem zopet nove ceste dosegel pod Erjavčevo kočo pri studencih. Naprej na sedlo in k Domu na Vršiču. Povsod vse drevje posekano in vidni sledovi vojne. Italijani so bili zelo ljubeznivi; tudi so nasvetovali, kje naj se vrnem, da ne bodem po istih potih hodil nazaj. Bila sta tam tudi 2 italijanska turista iz Firenze, ki sta bila namenjena drugo jutro na Jalovec. Flora: Rhododendron hirsutum in ferrugineum; trolius europaeus. — Nazaj čez najvišjo točko Vršiča na desni strani

Erjavčeve koče doli k veselici pri Koči na Gozdu in kmalu naprej v dolino. Z zadnjim vlakom nazaj; vožnja polovična; nazaj zelo slaba — običajna pijanost.

12. Dne 29. VII. 1923. — Tura na Črno Prst (1844 m), povodom izleta S. P. D. v Orožnovo kočo. — Ob 4.40 uri do Bistrice in takoj po markiranem (»slovenskem«) potu v Orožnovo kočo. Po kratkem odmoru naprej do sedla, kjer sem dobil italijanske financarje, ki so bili zelo prijazni. Končno po roza-markaciji društva »Club Alpino Italiano« na vrh. Vreme ugodno, vendar na vrhu že vpadal mrzel jug. Voda, vzeta iz vodnjaka pod Orožnovo kočo, neužitna; plavale so infuzorije v njej! Velik nedostatek Orožnove koče! Nazaj po (nemškem) potu mimo Mallnerjeve koče — tam dober studenec — do skupne poti na senožetih nad Bistrico. Flora: običajna na tem kraju. Večjega kontrasta ni možno najti, kakor je med »nemškim« in »slovenskim« potom od Mallnerjeve, oz. Orožnove koče naprej. Prvi lepo izpeljan in še danes skoraj očiščen, senčen, pač zelo strm in na nekaterih mestih navidezno izpostavljen padanju kamenja; drugi pa neočiščen, slabo nadelan, izpostavljen največjemu solncu. — Zelo veliko turistov, čijih večina — pa ni šla na vrh! Vreme ugodno. S. P. D. bi pač moralo večkrat prirerjati take ture, kakor ad 11. in 12., osobito radi ugodnosti polovične vožnje, ki je za turiste gotovo zelo važna.

13. Meseca avgusta 1923 vse projektirane ture radi boleznii izostale. Zlasti tudi udeležba pri izletu S. P. D. v Bohinj nemogoča. — Povodom zdravljenja v Laških Toplicah lepi izprehodi v Celje: k Sv. Krištofu (324 m); k Sv. Mihaelu (445 m) z lepo floro (neke vrste rumena *Gentiana!*) in zlasti izlet na Hum (585 m), ki ima popolnoma alpski značaj — navpične skale! — in alpsko floro: *Sempervivum hirtum*; *erica* (odcvetela); *helleborus* (tudi); *pinguicula flavescens*. — Zajedno izlet na Dolenjsko v Leskovec pri Krškem (vinske gorice okolu 200 m).*

14. Dne 23. IX. 1923 — obkroženje Krima. — Z vlakom ob 5.50 uri v Borovnico. Po cesti do Zabočevega (332 m) in po hudi grapi navzgor do kote 834 m. Spotoma dober studenec. Pot zelo slaba, a proti vrhu boljša; vsega skupaj s postaje 3 ure hoje do cerkve v Rakitni. Naprej na levo v pravcatem pragozdu po lepi poti, vedno v višini 700—900 m čez Ustje nad Iško, na Gorenji Ig, spotoma večkrat lepi pogledi na Krvavo Peč, Osredok, v Iško in deloma na Krim. Dalje doli v Iško vas ter končno dolgočasno krevsanje čez Barje do Zidanega Mostu. Dohod ob 7. uri zvečer; hoja s presledki nad 12. ur. — Lepa flora: *Gentiana ciliata*, *campestris* in *germanica* ter zlasti rariteta: bodeča *Echinops* z modro barvanim deblom, cvetjem in listjem, ki le tukaj raste. Na barju *Nuphar luteum* in *Nymphaea alba* (že skoraj docela odcveteli). Vreme dobro, lepo solnce.

15. Dne 30. IX. 1923 — Kurešček (833 m). Z vlakom ob 7.40 uri zjutraj do Škofljice; potem po cesti v Želumlje, dohod ob 10. uri dopoldne. Naprej po lepi stezi čez Hudi Rogatec na vrh. Flora: *Erica* že imela popke; *gentiana ciliata* še cvetela. Nazaj čez Zapotok — zapuščena gorska vas — v dolino (371 m) in zopet gori na Turjak (542 m). Ogleдал sem si turjaški grad, ki je zelo zanimiv in lep. — Nato po cesti mimo Škocijana in čez Tabor po bližnjici v Malo vas in na Grosuplje. Dohod na postajo ob 7. uri zvečer in z vlakom nazaj prav slabo, v nerazsvetljenih vagonih. Hoja nad 10 ur, nevštevši počitek. Vreme solnčno.

16. Dne 5. XI. 1923 izprehod čez Rakovnik — Golovec (400 m) — Bizovik — Dobrunje — Fužine; 4 ure hoje. Hud veter; solnce.

17. Dne 25. XI. 1923 — Šmarna gora. — Tja peš ob progi; po Zgornji Kuhinji na drugi vrh ter doli po gošči v Vikrče. Nazaj popoldne ob 4. uri z vlakom. Malo solnca; dopoldne celo pršilo. Nobene flore.

18. Dne 9. XII. 1923 — Šmarna gora približno istotako; megla, sneg.

19. Dne 23. XII. 1923 — Jeterbenk. — Z vlakom ob 7. uri do Vižmarjev in čez Gunclje, Babnji dol na vrh. Naprej pod Sv. Jakobom in pred Tehovcem na desno v Medvode ter s popoldanskim vlakom ob 4. uri nazaj. Vedno lepo solnce. Flora: Erica že orudečila.

20. Dne 25., 26. XII. 1923 — Stol — partija, a brez Stola. — Z jutranjim vlakom ob 7. uri do Žirovnice; vreme oblačno; pri izstopu naletaval sneg (babje všeno!). Navadni spremljevalec F. A., lovec in posestnik v Mostah, je odklonil spremstvo radi slabega vremena in dozdevnega hudega mraza. Krevsal torej v Valvasorjevo kočo, čije oskrbnika pa ni bilo doma! Šele popoldne ob 5. uri je prišel, a ni bil pripraviti do tega, da bi šel naprej na vrh, dasi sta bila tudi dva druga turista — Čeha, k sta hotela iti gori. Tudi ključa do Prešernove kočice jima ni hotel, oziroma ni smel dati, tako da sta Čeha ozvolvoljena odšla v dolino ter nadaljevala pot po železnici do Jesenic in naprej na Golico, jaz pa nič manj ozvolvoljen ostal v koči. Drugo jutro odstopil na Koroško Belo, šel od tu ob pobočju mimo Potokov peš do Žirovnice in se vrnil s popoldanskim vlakom nezadovoljen domu. Sneg je dobro držal. S. P. D. bi pač moralo za to skrbeti, da oskrbniki in vodniki ne odklanjajo turistom spremstva. Božič mi je bil na ta način pokvarjen in denar za drago vožnjo zastoj izmetan.

21. Dne 30. XII. 1923. — Letno-sklepna partija na Sv. Jošt (860 m). Z jutranjim vlakom ol 7. uri do Kranja — mraza 12° R, zimski »pruštof« se dobro prilegel — in mimo Stražišča na vrh. Lep razgled; lepo, a ne posebno toplo solnce. Veliko turistov. Osojbe neke banke je napravilo izlet in je pripeljalo svojega duhovnika s seboj, ki je imel mašo. — Odhod čez Čepulje, Planico, Suho na postajo in s popoldanskim tovornim vlakom ob 6. uri nazaj. Nobene flore, vse pod snegom. Sneg je bil precej trd.

I. L. (Ljubljana).

K Ribniškemu jezeru na Pohorju.

V soboto 4. avgusta 1923 je ob 6. zvečer mala družba, na čelu jim brhka Irma iz Mislinj, odhajala k Ribniškemu jezeru na Pohorju. Čvrst jim je korak, vreme res oblačno, a čelo jim vedro. Visoko so že, globoko pod njimi ostaja dolina Mislinjska. Dosegli so višino Kozjaka (1107 m), ko se stemni. Sladko so spali v svežem, pravkar posušenem senu.

Napoči jutro, nedelja, krasno, vedro nebo. Čez pol ure smo v lovski koči. Kako diši skledica toplenga mleka! Nato naprej — še pol ure; oko ti obstri — pred tabo malo biserno se lesketajoče jezerce, v ozadju izhajajoče solnce. Kdo bi ne sanjal... Na jezeru je majhen priprost splav, izdelan pod vodstvom agilnega g. Jršiča v Mislinju. Čez Črni vrh in Veliko Kopo se je družba vrnila domov.

Podružnici SPD v Slovenjgradu ter v Šoštanjju se naprošata, da tem lepim planotam posvetita svojo pozornost, zlasti z zaznamovanjem potov. P. i. p.

Obzor.

Staroslovenska božja služba na Kredarici. Dne 19. avg. 1924 ob 9. uri se je vršila na Kredarici slovesna služba božja, katero je daroval č. g. pater Nikolaj, Španjol — iz samostana Košljun na otoku Krku za ponesrečene planince, predvsem za dr. Juga. Med silno burjo, ki je divjala ta dan na Triglavskem pogorju, in v navzočnosti 18 turistov se je v mali Triglavski kapelici razlegal prvikrat od njenega obstoja — staroslovenski jezik. — Pater Nikolaj se je za to priliko poslužil mašne knjige, ki jo je prinesel s seboj.

Jurko.

Kamniška podružnica — Koča na Veliki Planini. Kamniška podružnica SPD je v letošnjem poletju marljivo markirala pota v Kamniškem pogorju in jih izdatno popravila. Omeniti je, da je pot pod Pasjimi Pečinami na Veliko Planino dobro popravljena, tako da je vsak turist in izletnik ob vsakem času in vremenu ondi popolnoma varen. — Osrednji odbor je kočo na Veliki Planini izdatno popravil. Zato priporočamo izletnikom, da še v jesenskih dnevih pridno posejajo baš to lepo pot, mimo Sv. Primoža na Veliko Planino. Koča bo otvorena in oskrbovana tudi čez zimo.

Osrednji odbor SPD

† **Dr. Julij Pavliček.** V nedeljo 9. novembra se je na lovu ponesrečil, pri padcu se mu je sprožila puška in mu je šel strel v nogo. Umril je na zastrupljenju, povzročeni po drobcih strela, v sredo 12. novembra v ljubljanskem Leonišču. Bil je navdušen planinc in vedno rad podpiral po svojih močeh našo turistiko. Ranjki dr. Pavliček je bil doma s Tolmina iz jako narodne obitelji ter je svoje visokošolske študije izvršil v Pragi. Tamkaj se je sezna il s češkimi turisti dr. Dvorskiem, dr. Čermakom in drugimi, kjer so opozarjali Čehe na krasoto in lepoto naše zemlje in delovali za poset naših planin. Dr. Čermak piše o njem: Pokojni dr. Pavliček nam je bil že od dijaških let drug in zvest prijatelj; združilo nas je planinstvo in navdušenje mladih let za turistiko. Korist tega navdušenja bila je svoj čas Češka kočna v Koritnici pod Mangartom, [katera je bila pravzaprav malone vsa njegovo delo. Bivšega praškega Češko-slovenskega krožka SPD je bil Julij duša. Skupaj z njim in dr. Dvorskijem smo delali načrte, kako bi očistili slovenske planine tujcev, Nemcev in Italijancev in smo v korist tega, skrbeli vsaj nekaj izvršiti. Slovensko planinstvo ga ohrani v častnem spominu!

Enodnevni izleti skoz Peko pri Borovnici.

Eden najlepših in najzanimivejših izletov v Ljubljanski okolici je Peko pri Borovnici s svojimi petimi slapi.

Za časa vojske so se pota v Peklu zanemarila in vsled tega je bilo zelo težavno doseči vrh. Pot so letos popravljena in dobro zavarovana z žicami, stopnicami in lestvicami tako, da je dostop na vrh lahek. Manjka le še zaznamovanje poti k četrtemu slapu.

Prišedšemu na vrh, se nudijo izletniku štiri različna pota. Prvi je markirana steza, ki je zaznamovana z napisom »Cerknica 2½ ure«. Pot pelje proti zahodu na cesto, ki vodi iz Padeža na Cerknico, ter krene pri križu, imenovanem »Malem Bohku«, proti jugu. Preden se pride do Bohka, skrajšuje pot tudi markirana bližnjica, ki je tudi zaznamovana z napisom »Cerknica«.

Z vrha Pekla proti severu vodi nadalje markirana pot na Pokojišče. V prijazni gostilni pri Colnarju se izletnik lahko odpočije in okrepi ter potem nada-

Ljuje pot po gozdu na Logatec 3 ure. Pot je na razpotjih dobro markirana, le takozvanih »pomirjevalnih« znamenj še ni.

Tretja in najlepša pot je dobro markirano gozdno šetališče po stari rimski cesti na postajo Verd 2 uri od tu mimo izvirov Ljubljaniče še pol ure na Vrhniko. — Od tega pota se tudi lahko krene proti Bistri. Pot proti Bistri ni markirana.

Četrť ure od Pokojišča na poti, ki pelje na Verd, pri na samem stoječi brezi na levi strani za tolmunom, se nahaja precej velika podzemeljska jama. Žalibog je precej kapnikov razbitih, posamezni kosi so tudi raztreseni na poti. Lahko se krene tudi od Pokojišča po cesti nazaj na Borovnico tri četrt ure in od tu še 2 uri po cesti na Vrhniko. Vendar ta pot ni priporočljiva.

Onim, katerim bi bila pot skozi Pekel pretežavna, se priporočata na Pokojišče dve poti, prva iz Borovnice od gostilne Švigelj po cesti na desno, druga četrt ure pred vhomom v Pekel pri veliki markaciji visoko na smreki.

(Slap v Malem Predoslju Kamniške Bistrice) je bil do sedaj malo znan in skoro nepristopen. S prirodnega mostu nad Velikim Predosljem, ki ga vsakdo pozna, vidi se pač, da pod njim na koncu jezera Bistrica nekam pada, vendar je bilo dosedaj zelo težko priti ob jezercu do njega; le malokdo se je potrudil, da se splazi do tja in pogleda na slap in spozna tudi Mali Predoselj. Sedaj je Kamniška podružnica SPD z dovoljenjem in s pomččjo Kamniške meščanske korporacije odprla tudi Mali Predoselj. Napravila je stezo, ki so od turistijske poti odcepi kakih sto korakov pred stezo na prirodni most in pelje navzdol do Bistrice. Tam je napravljena brv na desni breg. Z brvi je od spodaj navzgor krasen pogled na celi slap in zarezo. Onstran brvi se steza po desnem bregu nadaljuje, pride zopet do slapa, potem pa ob jezercu na prirodni most Velikega Predoslja, kjer se združi s staro stezo. Meščanska korporacija je dala podružnici brezplačno tudi ves za brv potrebni les; za to ji gre zahvala vseh obiskovalcev Kamniške Bistrice.

Angleški ilustrovani časopis »Graphic« je prinesel v številki z dne 27. septembra 1924 članek o Jugoslovanskih Alpah. Besedilo obsega eno stran, ki je okrašena s temile prizori iz naših gora: 1. Koča na Vel. Planini pozimi; 2. Aleksandrova koča; 3. pogled na narcise pod Golico; 4. pogled na Jalovec; 5. pogled na severno Triglavsko steno; 6. zasneženi vrh Stola; 7. pogled na triglavski masiv. — Članek je napisala g. lektorica F. S. Copelam, ki ne zamudi nobene prilike, da seznaní angleški svet s krasotami naše domovine.

Društvene vesti.

Pravilnik za zimsko porabo koč in zavetišč Slovenskega Planinskega Društva. — I.) S. P. D. dovoljuje porabo svojih neoskrbovanih planinskih postojank turistom in zimskim športnikom tudi izven poletne sezone. V ta namen je dalo društvo napraviti od vseh svojih planinskih zavetišč, ki prihajajo za turistiko in šport v poštev, po več ključev, in sicer za koč v Triglavskem pogorju po 3 ključe, za ostale koč pa po 2 ključa. Po en ključ od vsake koč bo spravljen v društveni pisarni SPD, po en ključ pa pri zaupniku, oziroma oskrbniku koč. Pri kočah, ki so dostopne iz raznih izhodišč, kakor n. pr. Triglavske koč, bo spravljen po en ključ tudi pri zaupniku v drugem izhodišču. (Tako bo spravljen po en ključ Triglavskih koč v Bohinju, po en ključ pa v Mojstrani.) — Zimski turisti in

športniki smejo posečati kočē pozimi le pod vodstvom odbornika Osrednjega odbora, ali avtoriziranega vodnika, ali v to posebej pooblaščenega zaupnika. Vsak zimski izlet se mora najmanj 3 dni pred odhodom prijaviti v društveni pisarni. Hranitelj ključev, t. j. pisarna Osrednjega odbora kakor tudi zaupniki na deželi, morajo voditi točno evidenco posetnikov kočē pozimi. V ta namen morajo vpisati v posebno knjigo vse izletnike imenoma, navesti dan odhoda in smer izleta. — Hranitelji ključev smejo izročiti ključē od kočē vodjem izleta samo po pismenem dovoljenju društvenega predsednika ter proti plačilu za zimski poset posebej določenih pristojbin. — Vodja izleta mora tudi podpisati poseben reverz, v katerem jamči osebno za vso eventualno škodo, povzročeno od njegove družbe. Zavezati se mora dalje, da bode skrbel v koči za popolen red in snago ter da bo štedil s kurivom. — Takisto mora vodja izleta po izletu društvu sporočiti, v kakšnem stanju se je kočē nahajala, navesti zlasti eventualne poškodbe vsled vloma, naznaniti zalogo drv i. dr. — Pristojbina za zimski poset kočē znaša za člana SPD 20.— Din, za nečlana pa 40.— Din za dan, za dijake po 10.— Din. To pristojbino mora za vso dobo izleta za vsakega posetnika pobrati hranitelj ključa od vodje izleta pred izročitvijo ključa. Takoj po končanem izletu mora vodja ključē vrniti, ker se sicer zaračunajo pristojbine za vsakega člana kakor za normalno bivanje v kočah. Za plačilo pristojbin je društvu osebno odgovoren vodja izleta. — Pristojbina se mora plačati za vse dneve izleta, odšteje se samo dan izročitve in dan vrnitve ključa. V vsakem slučaju pa se mora plačati pristojbina najmanj za en dan. — V pošte v prihajajo vse kočē v Triglavskem pogorju, Erjavčeva kočā na Vršiču ter Spodnja kočā na Golici.

II. Otvorjeni in oskrbovani so pa tudi pozimi: hotela Sv. Janez in Zlatorog, Valvazorjeva kočā pod Stolom, Kočā v Kamniški Bistrici in Kočā na Veliki Planini. — Pripominjamo, da je kočā na Veliki Planini tako popravljena, da bodo smučarji in zimski športniki pač zadovoljni. Kočā ima tudi dobrega novega oskrbnika, ki bo skrbel za dobro in točno postrežbo ter za snago in red v koči. — Kamniška podružnica SPD je v letošnjem poletju marljivo markirala pota v Kamniškem pogorju in jih izdatno popravila. Pot pod Pasjimi Pečinami je n. pr. zdaj pripravna za vsakega izletnika ob vsakem vremenu. — Ostala naša planinska zavetišča so izza 1. oktobra 1924 zatvorjena.

III. Križka kočā na Krvavcu je že sedaj uporabna za poset turistov. Ob sobotah in nedeljah jo bo za silo oskrboval Ignac Slatnar pri Sv. Ambrožu, v katerega spremstvu se kočā tudi med tednom lahko poseča. Za jedila in pijačo ni preskrbljeno, tudi postelj ni. Pristojbina je določena za člane SPD na Din 10.— za osebo in dan, in sicer 5.— Din za vstopnino in 5.— Din za drva, za nečlane pa 30.— Din za osebo in dan.

Za poset drugih planinskih kočē dobē ljubljanski turisti ključē v društveni pisarni SPD, Poljanska cesta 12, izvenljubljski pa v Mojstrani 51 pri gorskem vodniku Gregorju Lahu za vse Triglavske kočē, pri Luka Škantarju v Bohinjski Srednji vasi za vse Triglavske kočē, pri Ivanki Žvan v Boh. Srednji vasi (zraven pošte) za kočō pri Triglavskih jezerih, pri lovcu Derniču na Planini za Goliški kočī, v Kamniški Bistrici za kočō na Kamniškem sedlu. Cojzova kočā na Kokrškem sedlu ima primitivno zimsko sobo, istotako Frischaufov Dom na Okrešlju.

Turisti se morajo točno ravnati po gornjem pravilniku za poset kočē pozimi.

Osrednji odbor SPD.

Končni izredni občni zbor Osrednjega Društva se je vršil dne 26. junija 1924. Načelnik dr. Fran Tominšek je pozdravil došle člane in zastopnike podružnic ter podal kratko poročilo, da je sklican izredni občni zbor v smislu sklepov poprejšnjih zborov v to svrhu, da se poda in odobri proračun za letošnje leto.

G. Rudolf Rozman kot odbornik - knjigovodja poroča, da se je po sklepu zadnjega občnega zbora izvolil poseben odsek za sestavo proračuna, ki je vse točke dohodkov in izdatkov natančno pregledal in presodil. Nato poda in pojasni podrobno ves proračun. Iz njega je z ozirom na prejšnja razpravljanja posneti, da so za letos proračunjene: stavba Križke kočice na Krvavcu in stavba pri Hotelu Zlatorogu na 525.000 Din, nabava inventarja na 84.000 Din, vzdrževanje hotelov in koč na 160.000 Din, za napravo in zaznamovanje potov pa je sprejetih v proračun 50.000 Din.

Proračun se brez debate soglasno odobri. Načelnik dr. Tominšek poudarja, da se bo odbor trudil, v okvirju proračuna vse izvršiti, kar bo le mogoče.

Nato otvori debato o slučajnostih, ki se je razvila posebno glede društvenih kaznic, glede članarine, obmejnega prometa in oskrbe planinskih koč. Za članstvo važni sklepi so bili sledeči:

Odbor je vpeljal društvene izkaznice s sliko, ki se izdajajo v obliki žepnih knjižic, porabnih za 9 let. Sklenil je, da dobijo olajšavo v planinskih kočah samo oni, ki se s takimi izkaznicami kot člani izkažejo; potrebujejo pa se te izkaznice tudi za legitimacijo na železnici. Na predlog g. Koritnika, načelnika Jeseniške podružnice, se je rok za preskrbitev takih izkaznic podaljšal do 15. julija. Na predlog ga. dr. Knafliča se odobri, da se zvišana članarina (letnih 25 Din) in zvišana pristopnina 10 Din pobira že letos od 26. aprila naprej.

Novo markacije Selške podružnice S. P. D. — 1. Čepule (križišče potov iz Sv. Jošta, Planice, Sv. Mohorja in Bukovščice) — Strmica—Laško—Pozirno—Selca z zvezo iz Pozirna na Zabrekve—Sv. Mohor. 2. Stara Loka—Trnje (po cesti) odtod (tablica) na desno čez Zavrno k Sv. Urhu na Križno goro (zveza s Planico). 3. Zalilog po cesti zapadno do Čurka (zaselje) odtod na desno na Ravne—Torko in Ratitovec. 4. Sorica—Zgornje Danje—planina Hirn (ljudstvo izgovarja Jirn ali Irn) — Kremant (iz nemškega Kreidwand) — Altemauer — Krekova kočica na Ratitovcu. Altemauer je, kakor je Selška podružnica po stavbenem odboru za Krekovo kočico z vodno tehtnico dognala, višja nego gladki vrh, ki je dosedaj veljal za najvišji vrh Ratitovca.

Zanimiva so imena vrhov in planin od Altemauer proti Sorici, ki spominjajo na nekdanjo nemško naselitev. Naj jih že tu navedemo po vrsti: Altemauer, Steinkopf, Peil, Kremant, Auerkofel Hecken (nad Zg. Danjam) Feichtgrube (= Fichtengrube), Žbajnek (= Schweineck), Mešta, Geigereck, Montrost ali Danjska planina, Pažlek, Hirschgrube, Sedel, Schwarzkuppe, Donnerskogel (nad izvirom Sorice).

Nanovo so se postavile razkazalne tablice: na Jesenovcu za Prtovč in Ratitovec (2), na Prtovču (1), na planini Pečani (razpotje Boh. Bistrica—Dražgoše—Rovtarica), v Sorici (za Ratitovec po novo markirani poti), pri Čurku (za Ravne in Ratitovec po novo markirani poti), v Zadnji Smolevi (za Martinjvrh. Koprivnik in Blegaš), pri Davškem mostu pod Zalim Logom (za Davčo in Blegaš), v Poljanah (za Javorje, Blegaš in Selca), na Luši (za Sopotnico in Visoko), na Jelovici (pod Martinčkom (za Radovljice (za Jelovico), na Dražgočah (za Jelovico), na Podblici (razpotje: Prvéala Šmohor—Jamnik in Dražgoše—Jamnik), med Čepulam in Javornikom (razpotje Sv. Jošt—Kranj) ter pod vasjo Planico (razpotje Škofja Loka—Planica—Križna gora in Sv. Jošt—Čepule.

Planinski ples priredi Slov. Plan. Društvo dne 5. januarja 1925 ob 8. zvečer v vseh prostorih »Narodnega doma«.

Naše slike. Velika Planina v snegu. — Pogled na Planjavo in Ojstrico. Prihaja čas zimskih izletov in privlačna točka, posebno za smučarje bood zopet Velika Planina, kjer je naša planinska koča tudi čez zimo oskrbovana. Razsežne planote in valovite kope so smučarjem krasen teren za razbrzdano kretanje. Naša slika nam kaže prehod proti Dolu, odkoder se nudi pogled na Planjavc (2399 m) in Ojstrico (2349).

Od uredništva — ob sklepu letnika. — Osrednji odbor SPD, kot izdajatelj in založnik našega Vestnika, si je naložil veliko breme požrtvovalnosti, ko je za ta letnik sklenil, da se obseg Vestniku razširi za polovico, in s tem prevzel tudi za polovico večje stroške, ne da bi se bila naročnina znatno zvišala. Prav tako požrtvovalni pa so tudi naši sotrudniki, ki so, brez vsake odškodnine za svoj trud, pisali in poročali tako marljivo, da list ni bil nikoli v zadregi za gradivo. Nasprotno: Kljub povečanemu obsegu lista je dohajalo in došlo sproti in vnaprej toliko spisov, da ni bilo niti mogoče izvršiti nekaterih posebnih nalog, ki jih je imelo uredništvo za to leto v načrtu, n. pr. nekaj spominskih spisov ter ogleda po planinstvu pri drugih narodih. Precej tekočega gradiva se je tudi zato odložilo, ker smo bili moralno obvezani, da posvetimo tragičnim žrtvam Triglavske stene, vnetim svojim sotrudnikom, posebno spomenico, ki je ostalemu gradivu odvzela 2 številki. — Preostalo gradivo pride v prihodnjem letniku na vrsto; vrle naše sotrudnike pa prosimo potrpljenja. V skuni idealni požrtvovalnosti, ki je v velik prid naši ožji in širši domovini, naj vztrajajo; vabimo pa v svoj krog še druge, da bo njih zastopstvo tem širše, zares zastopstvo naroda.

Zvesti naj nam ostanejo še zlasti naši naročniki in privabijo naj nam novih. Knjige, kakor je letnik našega »Planinskega Vestnika«, ne dobijo za isto ceno nikjer.

Planinski Vestnik izhaja 1. dne vsakega meseca; naročnina mu je za leto 1924 v tuzemstvu 40 Din, za inozemstvo 50 Din. — **Uprava** časopisa je pri Osrednjem odboru SPD v Ljubljani; tam se naroča po položnici. — **Uredništvo** je v Mariboru; tja se pošiljajo rokopisi in dopisi v uredniških zadevah. S 15. dnem vsakega meseca se zaključí uredniški del dotične številke.

Vsebina: † Dr. Klement Jug: Plezalne ture v vzhodnih Julijskih in v Kamniških planinah (str. 277). — Janko Mlakar: V Visokih Turah (str. 285). — Čez hrib in dol: Izpod Triglava (str. 287). — Moje ture l. 1923 (I. L. Ljubljana) (str. 292). — K Ribniškemu jezeru na Pohorju (str. 295). — **Obzor:** Staroslovenska služba božja na Kredarici; Kamniška podružnica — koča na Vel. Planini; † Dr. Julij Pavliček; Enodneveni izlet skozi Pekel pri Borovnici (str. 296); Mali Predoselj; Angleški ilustrovani list »Graphic« (str. 297). — **Društvene vesti:** Pravilnik za zimsko uporabo koč in zavetišč SPD (str. 297); Končni izredni občni zbor Osrednjega društva; Nove markacije selške podružnice SPD (str. 299); Planinski ples; Od uredništva ob sklepu letnika; Planinski Vestnik (str. 300). — **Naše slike:** Velika Planina v snegu. — Pogled na Planjavo in Ojstrico (str. 300).

Urednik dr. Josip Tomižšek v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne M. Hrovatin v Ljubljani.

Velika Planina v snegu — pogled na Planjavo in Ojstrico

Fot. Ivan Tavčar

P. n.

naročnikom in sotrudnikom „Planinskega Vestnika“.

Pri kraju je teto 1924. Sad preteklega leta je dober in obilen. Gotovo je prepričan o tem vsak naročnik „Planinskega Vestnika“.

Nalogo, ki si ji jo je nadel Osrednji odbor, je bila v tem letu, četudi z velikimi težavami — vendar srečno rešena. „Planinski Vestnik“ letnik 1924 je izhajal redno vsak mesec v obsegu, ki je bil polovico večji kot letnik 1923. Opremljen je z res izbranimi slikami naše prelestne domovine. Razven tega pa je „Planinski Vestnik“ pridobil na obsegu za 10. in 11. številko, ki je izšla skupaj kot spominjska številka našemu najmarljivejšemu sotrudniku, ponesrečenemu dr. Jugu in zvestemu planincu juristu Topolovcu. Pripominjamo, da se je ta številka, ker ima zaključeno vsebino, natisnila v večji množini in jo ima uprava „Planinskega Vestnika“ dovolj v zalogi. To številko priporočamo v nakup prijateljem planinstva, da spoznajo veliko delo dr. Juga na polju planinstva. Stane 10.— Din.

Da bo mogel „Planinski Vestnik“ nuditi prihodnjič še več dobrega čitiva, je odvisno zlasti od naročnikov samih. Zato prosimo, da se potruži vsak član SPD., da je sam naročnik „Pl. Vestnika“ in da marljivo pridobiva nove naročnike.

Vestnik izhaja 12 krat na leto in stane za leto 1925 samo 40.— Din za tuzemstvo; za inozemstvo Din 60.—. Naročnina naj se po položnici, priloženi 1. številki, poravna takoj.

Uprava „Planinskega Vestnika“.